

Sygn. akt IV KK 452/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący)

SSN Zbigniew Puskarski

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Barbary Nowińskiej,
w sprawie **K. C.**

skazanego z art. 178a § 4 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 25 lipca 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego
od wyroku Sądu Okręgowego w R.

z dnia 6 września 2017 r., sygn. akt II Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w R.

z dnia 21 lutego 2017 r., sygn. akt X K (...),

**uchyła wyrok Sądu Okręgowego w R. w zaskarżonej części i
w tym zakresie przekazuje sprawę temu Sądowi do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 lutego 2017 r., sygn. akt X K (...), Sąd Rejonowy w R., po rozpoznaniu sprawy K. C., uznał oskarżonego za winnego popełnienia czynu stanowiącego przestępstwo z art. 178a § 4 k.k. i za to wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Ponadto, na podstawie art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym.

Wyrokiem z dnia 6 września 2017 r., sygn. akt II Ka (...), po rozpoznaniu apelacji prokuratora i obrońcy, Sąd Okręgowy w R. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- a) podstawy rozstrzygnięć z pkt I i II zaskarżonego wyroku uzupełnił o przepis art. 4 § 1 k.k., eliminując z rozstrzygnięcia z pkt II wyroku sformułowanie „w ruchu lądowym”;
- b) na podstawie art. 49 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 5 000 zł;
- c) uchylił rozstrzygnięcie z pkt IV zaskarżonego wyroku, na podstawie art. 624 § 1 k.p.k., zwalniając oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za pierwszą instancję, a poniesionymi wydatkami w tym zakresie obciążając Skarb Państwa, zaś w pozostałej części utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację, w trybie art. 521 § 1 k.p.k., wniósł Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny, zarzucając mu: „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 49 § 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym w dacie popełnienia przypisanego oskarżonemu czynu z art. 178a § 4 k.k., tj. w dniu 9 czerwca 2015 r., ustalonym ustawą z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw - Dz.U. z dnia 17 kwietnia 2015 r., poz. 541, która w odniesieniu do tej normy weszła w życie z dniem 18 maja 2015 r.) i art. 42 § 3 k.k. (w brzmieniu obowiązującym zarówno w dacie popełnienia wskazanego czynu, ustalonym wskazaną ustawą, jak i w dacie orzekania przez Sądy obu instancji, tj. w dniach 21 lutego i 6 września 2017 r.), poprzez zaniechanie

uwzględnienia rzeczywistego brzmienia tych norm w dacie popełnienia występku i w dacie orzekania, jak również art. 43a § 2 k.k. - poprzez pominięcie w toku orzekania treści tego przepisu, co doprowadziło do rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia art. 4 § 1 k.k. poprzez uznanie, że z uwagi na datę popełnienia czynu należy stosować wobec K. C., jako względniejszą dla sprawcy, ustawę obowiązującą uprzednio, w konsekwencji czego doszło do niezasadnego uzupełnienia podstawy rozstrzygnięć zawartych w pkt I i II części dyspozytywnej wyroku Sądu I instancji o przepis art. 4 § 1 k.k. i wadliwego, rażąco naruszającego także w ten sposób art. 49 § 2 k.k. i art. 43a § 2 k.k., orzeczenia wobec oskarżonego na podstawie art. 49 § 2 k.k. (uchylonego z dniem 1 lipca 2015 r.) w zw. z art. 4 § 1 k.k., świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 5 000 zł w sytuacji, kiedy podstawę orzeczenia tego świadczenia winien stanowić art. 43a § 2 k.k., zobowiązujący do orzeczenia go w kwocie nie niższej niż 10 000 zł.”

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięć zawartych w pkt. a) i b), w tym w odniesieniu do pkt. a) – w części uzupełniającej pkt. I i II części dyspozytywnej wyroku Sądu I instancji o przepis art. 4 § 1 k.k. i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w R. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna.

Istota zarzutów skarżącego wiąże się: po pierwsze z niezasadnym przyjęciem przez Sąd odwoławczy, że podstawą orzeczenia wobec skazanego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych oraz świadczenia na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (dalej: Fundusz) powinny być z mocy art. 4 § 1 k.k. przepisy ustawy obowiązującej w chwili popełnienia czynu, oraz po drugie - z błędnym określeniem wysokości świadczenia na rzecz Funduszu.

Odnosząc się do pierwszej kwestii, stwierdzić należy, że zarówno w zakresie orzeczenia wobec skazanego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, jak też świadczenia na rzecz Funduszu

ustawa obowiązująca uprzednio, tj. w chwili czynu nie była względniejsza dla sprawcy.

W chwili popełnienia przypisanego skazanemu czynu, tj. 9 czerwca 2015 r. obowiązywał art. 42 § 3 k.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 541), która w tym zakresie weszła w życie 18 maja 2015 r. Zgodnie z tym przepisem „Sąd orzeka zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio w razie popełnienia przestępstwa określonego w art. 178a § 4 lub jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa określonego w art. 173, którego następstwem jest śmierć innej osoby lub ciężki uszczerbek na jej zdrowiu, albo w czasie popełnienia przestępstwa określonego w art. 177 § 2 lub w art. 355 § 2 był w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego lub zbiegł z miejsca zdarzenia, chyba że zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami.” Przepis ten w chwili orzekania Sądów obu instancji obowiązywał w niezmienionym brzmieniu.

Jeśli chodzi o podstawę obligatoryjnego orzeczenia świadczenia na rzecz Funduszu, w razie skazania sprawcy za przestępstwo z art. 178a § 4 k.k., to stwierdzić należy, że pomimo zmiany jednostki redakcyjnej z art. 49 § 2 k.k. na art. 43a § 2 k.k., do jakiej doszło po popełnieniu przypisanego skazanemu czynu, a przed wydaniem orzeczeń w sprawie, to jednak istota tego obowiązku nie uległa zmianie. Zgodnie z obowiązującym w chwili czynu art. 49 § 2 k.k., w brzmieniu nadanym wskazaną wyżej ustawą z 20 marca 2015 r., „W razie skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 178 § 1, art. 179 lub art. 180, sąd orzeka świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5 000 złotych, a w razie skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 178a § 4 k.k. co najmniej 10 000 złotych, do wysokości określonej w § 1” (tj. do wysokości 60 000 zł). Od dnia 1 lipca 2015 r. podstawę obligatoryjnego rozstrzygnięcia o świadczeniu pieniężnym na rzecz Funduszu stanowi art. 43a § 2 k.k. (Dz. U. z 2016 r., poz. 1137), którego brzmienie jest identyczne jak uchylonego przepisu art. 49 § 2 k.k. Nie zmieniła się także górna granica tego świadczenia (60 000 zł), aktualnie określona w art. 43a § 1 k.k.

W świetle powyższego nie budzi wątpliwości, że ustawa obowiązująca uprzednio nie była względniejsza dla sprawcy w rozumieniu art. 4 § 1 k.k., ani w zakresie obligatoryjnego świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu, ani w zakresie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych.

Także drugi z postawionych w kasacji zarzutów, związany z błędnym określeniem wysokości świadczenia na rzecz Funduszu, jest zasadny. Rację ma skarżący, że zarówno obowiązujący w chwili czynu art. 49 § 2 k.k., jak też obowiązujący w chwili orzekania przez Sądy obu instancji art. 43a § 2 k.k. nie dawały w niniejszej sprawie podstaw do orzeczenia świadczenia pieniężnego w wysokości 5 000 zł. Takie rozstrzygnięcie jest wprost sprzeczne z brzmieniem tych przepisów, które przecież w razie skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 178a § 4 k.k. przewidują obligatoryjne orzeczenie świadczenia pieniężnego w wysokości co najmniej 10 000 zł. Uchybienie to, prowadzące do orzeczenia świadczenia pieniężnego w wysokości niższej niż dopuszczalna w tym przypadku ustawowo dolna granica tego świadczenia, miało bez wątpienia charakter rażący i wywarło istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia.

Stwierdzając powyższe, wyrok w zaskarżonej części należało uchylić, a sprawę przekazać w tym zakresie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd odwoławczy będąc związany wyrażonym poglądem prawnym (art. 442 § 3 k.p.k.) rozpozna wniesioną apelację prokuratora, mając m.in. na względzie treść art. 42 § 3 k.k. oraz art. 43a § 2 k.k.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.